

Finansdepartementet
Postboks 8008 Dep

0030 OSLO

Dato: 03.04.2009
Deres ref: 08/654 FM TME

Høringsuttalelse – NOU 2008:20 om skadeforsikringsselskaperens virksomhet.

Den Norske Aktuarforening (i det følgende kalt Aktuarforeningen) viser til Finansdepartementets høringsbrev av 19.12.2008 vedrørende NOU 2008:20 om skadeforsikringsselskaperens virksomhet.

Aktuarforeningen vil først få berømme Banklovkommisjonen for en omfattende og grundig gjennomgang av skadeforsikringsselskaperens virksomhet. Det er imidlertid enkelte forhold i lovutkastet som vi mener har uheldige konsekvenser og som vi derfor vil foreslå å endre.

Vi har i hovedsak vurdert kun aktuarielle forhold i lovutkastet og vi vil i denne høringsuttalelsen kun gi tilbakemelding på enkelte punkter i kapittel 12 som omhandler utkast til endringer i forsikringsvirksomhetsloven. Vi vil også påpeke at det i forslag til lovtekst benyttes en del begreper som ikke er nærmere definert og at lovteksten inneholder enkelte uheldige formuleringer.

§ 12-3 Selvforsikringsordninger

Aktuarforeningen er fornøyd med at selvforsikringsordninger vil bli regulert i lovgivningen og er i all hovedsak enig i den foreslåtte utformingen av §12-3. Likevel foreslår vi en presisering av forsikringsselskapets plikt til å foreta alle de forsikringstekniske avsetninger som er nødvendig for å sikre soliditeten, for selvforsikringsordninger som omfatter tredjepartsrisiko.

I det følgende omtaler vi en institusjon eller et foretak som inngår avtale om en selvforsikringsordning, kort som ”kontoer”.

Soliditetsregelverket for skadeforsikring, som vil bli hjemlet i del III av den nye loven, har som formål å sikre at de regulerte forsikringsselskaper foretar nødvendige og tilstrekkelige avsetninger i sin balanse til å dekke forsikringskrav med en fastsatt grad av sannsynlighet.

En kontoer har normalt hverken anledning til eller ønske om å bokføre avsetninger for egenrisiko. Kontoerien vil finansiere sin påløpende egenrisiko over driften, for eksempel, gjennom tilskudd til kontoen som står i forsikringsselskapet. Det kan selvfølgelig bli aktuelt å foreta en regnskapsmessig avsetning hvis kontoerien kjenner til forhold som tilsier at forsikringsselskapet vil kreve et tilskudd i nær fremtid.

Vi ser ingen prinsipielle betenkeligheter ved at kontoerien finansierer en egenrisiko over driften. Med egenrisiko mener vi risiko som kun truer kontoerens egenkapital, samt kontoerens kreditorer om egenkapitalen viser seg å være utilstrekkelig. Et ansvarlig styre

plikter å sørge for at den påregnelige egenrisikoen ikke overstiger institusjonens eller foretakets risikoevne.

Vi mener imidlertid at loven må stille krav til forsikringsselskapet som sikrer tilstrekkelige forsikringstekniske avsetninger også til selvforsikringsordninger, hvis risikoen som kontoeieren påtar seg å finansiere selv, omfatter tredjepartsrisiko. Med tredjepartsrisiko mener vi, helt generelt, en risiko som en tredjepart legitimt anser for å være forsikret med en sikkerhet som minst tilsvarer sikkerheten i et regulert forsikringsselskap.

De obligatoriske tredjemannsforsikringer som følger av bilansvarslova og yrkesskadeforsikringsloven, omfatter en klar tredjepartsrisiko, som er utførlig omtalt i Banklovkommisjonens utredning.

Markedet kjenner også til kontoordninger, der en forening eller en distributør har inngått kontoavtale med et forsikringsselskap, som på sin side utsteder ordinære forsikringspoliser til foreningens medlemmer eller distributørens kunder. Kontoavtalen vil inneholde en bestemmelse om at foreningen eller distributøren skal betale tilleggsinnskudd hvis innbetalte premier ikke er tilstrekkelig til å dekke skadene. I en slik kontoordning må de sikrede (d.v.s., foreningens medlemmer eller distributørens kunder) etter vårt syn ansees som en tredjepart, som har en legitim forventning om at mulige forsikringskrav er dekket både avtaleteknisk og soliditetsmessig.

Siden en forening eller distributør vanligvis ikke har egenkapital av vesentlig betydning, må et eventuelt tilleggsinnskudd finansieres med økt premie fra forsikringstagerne. Siden det videre ikke foreligger en avtale om etterutligning med forsikringstagerne, bygger kontoavtalens bestemmelse om tilleggsinnskudd på en kritisk forutsetning om at foreningen eller distributøren etter et ugunstig skadeforløp vil være i stand til å selge og fornye forsikringer med økt premie, og at den økte premien vil være tilstrekkelig høy til å dekke både det akkumulerte underskuddet og nye skader som påløper.

Den samlede soliditeten til dekning av forsikringskrav blir svekket hvis forsikringsselskapet til dekning av sine egne forsikringstekniske bruttoavsetninger innregner forventede fremtidige tilleggsinnskudd, som ikke er avsetningsmessig fundert hos kontoeier. Vi mener at selvforsikringsordninger med tredjepartsrisiko trenger særskilt sikring for at forsvarlige avsetninger faktisk blir foretatt, uavhengig av hvem som bærer den endelige risikoen.

Banklovkommisjonens foreslåtte krav om at "... foretaket eller institusjonen forskuddsvis innbetaler eller stiller til disposisjon de midler som trengs til dekning av erstatningsbeløp som må påregnes å komme til utbetaling i løpet av året", er etter vårt syn for svakt til å sikre soliditeten. Ett års utbetalinger kan være et lite beløp sammenlignet med det totale ansvaret som en kontoeier har påtatt seg. Videre er det uklart hvordan disposisjonsretten til innskutte midler vil være om kontoeier skulle bli insolvent. Vi mener derfor at adgang til å innregne innskudd til dekning av forsikringsselskapets bruttoavsetninger, skal være begrenset til innskudd som forsikringsselskapet uten tvil kan disponere om det blir nødvendig.

For å sikre den balansemessige soliditeten, foreslår vi dermed følgende endringer i §12-3:

1. At forsikringsselskapet skal [ikke bare: kan] utstede forsikringsbevis hvorved forsikringsselskapet overtar det fulle erstatningsansvar, i alle selvforsikringsordninger som omfatter tredjepartsrisiko. For å unngå tvilstilfeller og

omgøelser foreslår vi at forsikringsselskapet *ikke* gis adgang til å stille garanti uten å utstede forsikringsbevis.

2. At tredjepartsrisiko kan være en følge av at selvforsikringsordningen omfatter obligatorisk tredjemannsforsikring, men også ansees å være tilstede når de sikrede ikke er avtalepart i selvforsikringsordningen eller kontoordningen.
3. At forsikringsselskapet skal beregne forsikringstekniske bruttoavsetninger og gjenforsikringsandeler etter de normale lover og forskrifter, for risiko som selskapet har utstedt forsikringsbevis for.
4. At forsikringsselskapet ikke har anledning til å bokføre en større forventet tilbakebetaling fra institusjonen eller foretaket, enn beløp som er innbetalt og garantert på betryggende måte.

Nedenfor har vi gjort et forsøk på å innarbeide de foreslåtte endringer i utkastet til §12-3.

Forslag til endring/tillegg i §12-3 Selvforsikringsordninger (endringer gitt i kursiv)

Et skadeforsikringsselskap kan inngå avtaler om å forestå administrasjon av selvforsikringsordninger for foretak og institusjoner, herunder å forestå skadebehandling, vurdering av skader og utbetaling av erstatninger til tredjemenn. Slike avtaler skal gi selskapet rett til et årlig vederlag som er rimelig og forsvarlig i forhold til de tjenester som ytes, og som skal betales forskuddsvis for hvert år eller i avtalte terminer.

I tilknytning til avtale som nevnt i første ledd, kan selskapet overta forsikring eller sørge for forsikring som helt eller delvis dekker tap eller skade som omfattes av en selvforsikringsordning.

Omfatter selvforsikringsordningen tap eller skade som foretaket eller institusjonen etter lovgivningen plikter å dekke ved forsikring til fordel for skadelidte, ~~kan det avtales at~~ skal selskapet *skal* utstede forsikringsbevis ~~eller stille garanti~~ hvorved selskapet overtar det fulle ansvar for enhver utbetaling av erstatninger til skadelidte. I så fall omfatter selskapets erstatningsansvar overfor skadelidte også erstatning for tap eller skade som etter selvforsikringsordningen helt eller delvis skal bæres av foretaket eller institusjonen selv og ikke av selskapet. *Det samme gjelder i alle tilfelle når de sikrede ikke er avtalepart i selvforsikringsavtalen.*

Har selskapet påtatt seg å utbetale erstatninger til tredjemenn for tap eller skade som omfattes av en selvforsikringsordning, men som selskapet ikke har påtatt seg å dekke ved forsikring, skal selskapet for hvert år kreve at foretaket eller institusjonen forskuddsvis innbetaler eller stiller til disposisjon de midler som trengs til dekning av erstatningsbeløp som må påregnes å komme til utbetaling i løpet av året. Selskapet kan om nødvendig kreve tilleggsinnbetaling. Avkastning på midlene godskrives selvforsikringsordningen. *For selvforsikringsordninger som omfatter tredjepartsrisiko skal forsikringsselskapet beregne forsvarlige forsikringstekniske avsetninger til sikring av sine forsikringsforpliktelser. Selskapet kan i sitt regnskap ikke bokføre en større forventet tilbakebetaling fra foretaket eller institusjonen, enn beløp som er innbetalt og garantert på betryggende måte.*

Selskapet skal føre egen konto for hver selvforsikringsordning med avregning ved hvert årsskifte.

Foretak og institusjoner som inngår i et konsern eller et konsernlignende forhold, kan ha felles selvforsikringsordning. Selvforsikringsordningen skal i så fall ha bestemmelser om den innbyrdes fordelingen mellom deltakerne av tap og skade som selskapet ikke har overtatt risikoen for.

Departementet kan bestemme at bestemmelsene i sjettede ledd skal gjelde for andre grupperinger av foretak som har inngått avtale om å ha felles selvforsikringsordning.

§ 12-6 Premietariffer

Aktuarforeningen er tilfreds med at aktuarberegninger eller risikostatistikk skal legges til grunn ved vurdering av kundegruppers forsikringsrisiko. Vi ønsker å presisere at selv om det ikke foreligger tilfredsstillende risikostatistikk for en kundegruppe, så vil det likevel i visse tilfeller være ønskelig å differensiere premien. Dette vil f.eks. kunne være tilfellet for et nystartet selskap eller for et eksisterende selskap som ønsker å tilby et helt nytt produkt i markedet hvor det (ennå) ikke foreligger tilstrekkelig risikostatistikk. I slike tilfeller (og i andre tilfeller hvor det ikke foreligger tilstrekkelig erfaringsmateriale) vil det kunne være aktuelt å basere tariffingen på annen informasjon (eventuelt i kombinasjon med risikostatistikk der dette foreligger, men i utilstrekkelig grad). Aktuarforeningen legger til grunn at slike tilfeller vil omfattes av begrepet "aktuarberegninger".

§ 12-19 Utlikningspool for nødvendighetsforsikringer for privatkunder

Når det gjelder den foreslåtte utlikningspool for nødvendighetsforsikringer for privatkunder ønsker Aktuarforeningen å påpeke et par mulige uheldige konsekvenser av ordningen, og foreslå løsninger.

Etter forslaget skal differansen mellom de innbetalte premier og utbetalte erstatninger for et år utliknes på de øvrige selskapene som er med i ordningen. Dette gir ingen incentiver for forsikringsselskapet til å fastsette en forsvarlig premie – tvert i mot, så blir mesteparten av tapet uansett dekket ved utlikning på de øvrige selskaper. Dette kan medføre at det innkreves for lite premie til ordningen samlet sett til at ordningen blir selv bærende og de deltakende selskaper vil samlet sett tape på ordningen, som vil måtte dekkes inn av øvrige kundegrupper. De mindre selskapene vil tape minst, og de største selskapene mest på ordningen. Løsningen på denne skjevheten vil være at det fastsettes en felles premietariff og forsikringsvilkår for hver nødvendighetsforsikring for alle de deltakende selskapene i ordningen.

For forsikringstagerne vil ordningen kunne medføre moralsk hasard, som er et fenomen som oppstår når et individ endrer sin adferd som følge av at individet ikke lenger bærer den fulle kostnad ved sin adferd. Og jo mer individet slipper å betale, jo mer vil adferden kunne endres. Dette betyr at man risikerer at forsikringstagerne som deltar i denne ordningen vil kunne endre sin adferd på en slik måte at det resulterer i uforholdsmessig høye erstatningsutbetalinger fra ordningen. Og de som utgjør den høyeste risikoen vil kunne ha mest å tjene på å delta i ordningen, noe som også fordyrer ordningen. Løsningen på dette vil være at de sikrede som deltar i ordningen ikke får dekket sitt tap fullt ut, enten som en

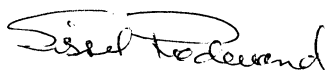
reduisert dekning eller ved forhøyet egenandel. Dette bør også løses gjennom standardisering mellom de deltakende selskapene i ordningen.

Uheldige formuleringer

Vi vil nevne at det i lovteksten gis en del uheldige formuleringer. Vi har ikke gjennomgått alle formuleringene, men vil påpeke at dersom ikke lovteksten blir tydeligere, vil dette kunne gi rom for mange lovtolkninger og mulige misforståelser i fremtiden.

Som eksempel bør begrepet "Viser selskapets forsikringsresultater at.." i § 12-7 annet avsnitt endres til "Tyder selskapets forsikringsresultater på at..", begrepet "premienivå" i § 12-6 bør defineres nærmere, og begrepet "..som må påregnes å komme til utbetaling.." i § 12-3 fjerde avsnitt bør defineres nærmere (her kan det diskuteres om det menes kun forventningsverdien eller også en risikomargin).

Med vennlig hilsen
Den Norske Aktuarforening

Sissel Rødevand
Formann

Den Norske Aktuarforening (DNA) er en frittstående, uavhengig profesjonsforening som er åpen for alle som har aktuarutdannelse eller tilsvarende kvalifikasjoner. Foreningens formål er å fremme utøvelsen av aktuarfaget og medlemmenes felles interesser. De aller fleste aktuarer som arbeider med forsikringsfaglige spørsmål, er medlemmer av foreningen.